

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1708

Vragen van het lid **Van Velzen** (SP) aan de staatssecretaris van Economische Zaken en de ministers van Defensie en van Justitie over *mogelijke diefstal van Nederlandse wapentechnologie*. (Ingezonden 23 januari 2009)

1
Kunt u het onderzoek van de Congressional Research Service (CRS)¹ van november 2008 over de modernisering van de Chinese marine waarin wordt gemeld dat China een wapensysteem gebruikt dat lijkt op het Nederlandse Goalkeepersysteem van Thales?

2
Zijn deze constatering van de CRS correct en zo ja bent u bereid te onderzoeken of, en zo ja, hoe het mogelijk is dat Nederlandse wapentechnologie in Chinese handen terecht is gekomen?

3
Is het waar dat Thales in ieder geval in Nederland geen vergunning heeft gevraagd noch gekregen om dit wapensysteem dat bedoeld is om binnenkomende raketten neer te halen, naar China te exporteren gezien het wapenembargo op dit land?² Heeft een ander bedrijf binnen de EU of een andere vestiging van Thales wel een vergunningaanvraag gedaan?

4
Is het u bekend dat naast de CRS ook de inmiddels oud-chef van de militaire inlichtingendienst, generaal-majoor Bert Dedden, al eerder zijn sterke vermoeden uitte dat de Chinezen de kennis en technologie van de «Hengelose» Goalkeeper hebben gekopieerd?³ Deelt u de mening van Generaal-majoor Dedden en zo nee, waarom niet? Heeft de MIVD ooit onderzoek gedaan naar deze kwestie en zo ja, wat was hiervan de uitkomst? Welk bedrijf of individu is verantwoordelijk voor deze informatielek? Welke maatregelen zijn er genomen tegen dit bedrijf/dit individu? Is er naar uw informatie aanleiding tot strafrechtelijke vervolging? Zo ja, welke stappen zijn of worden ondernomen?

5
Waarom is er, ondanks het wapenembargo, in 2005 een kredietgarantieverlening afgegeven door Atradius Dutch State Business voor levering van Thales gevechtsmateriaal aan de Chinese Marine?⁴ Waarom is dit naar uw mening geen overtreding van het Europese wapenembargo?

6
Zou, indien inderdaad zonder toestemming Nederlandse marinetechnologie is toegepast op Chinese marineschepen, een dergelijk

exportkrediet in de toekomst worden geweigerd? Zo nee, waarom niet?

¹ http://assets.opencrs.com/rpts/RL33153_20081119.pdf pag. 45: «What kind of record is provided by prior Chinese built warships with imported Russian and Western technology? (...) For example, the DDGs being built have a rapid-fire Gatling gun close-in weapon system that looks like the Dutch Goalkeeper system. Signaal and the Dutch government deny exporting the equipment or production rights to China. This key weapon responsible for downing incoming cruise missiles is probably lacking documentation and training because it must be illegally obtained.»

² www.afcea.org: «China Debuts Aegis Destroyers».

³ Tubantia, 4 mei 2006.

⁴ Atradius Dutch State Business, uitgereikte polissen: <http://www.atradius.com/nl/dutchstatebusiness/Images/EKVpolissen2005tcn224-13729.pdf>

Antwoord

Antwoord van staatssecretaris **Heemskerk** (Economische Zaken), mede namens de minister van Defensie en de staatssecretaris van Justitie (ontvangen 27 februari 2009)

1
Ja.

2
Dat de Chinese marine op een aantal fregatten het «type 730 close-in weapon system (CIWS)» voor de verdediging tegen inkomende luchtaanvallen heeft gemonteerd, is al geruime tijd bekend. Dat dit CWIS systeem van Chinese makelij enkele uiterlijke overeenkomsten vertoont met het door Thales Nederland

geproduceerde Goalkeeper systeem was eveneens duidelijk. Het NRC Handelsblad wijdde er in maart 2004 al een bericht aan¹ en in augustus van dat jaar nam James C. Bussert de gelijkenis op als een van de voorbeelden van Chinese kopieerdrijf op het gebied van marineschepen in een artikel in het Amerikaanse tijdschrift Signal.² Het is dit laatstgenoemde artikel waarnaar het recente CRS rapport verwijst. Er zijn evenwel geen indicaties dat achter de uiterlijke kenmerken van het type 730 daadwerkelijk Nederlandse wapentechnologie schuilgaat. Bovendien zijn er ook duidelijke verschillen te zien tussen de Goalkeeper en het type 730 CIWS. In de Goalkeeper zijn zowel de medium range rondzoekradar als de short range vuurleidingsradar voor de 7 loops Gatlin Gun volledig geïntegreerd, zodat bij dit «last resort» verdedigingswapen tegen met name inkomende raketten geen menselijke besturing of interventie noch aansturing door de centrale vuurleiding van het aangevallen schip nodig is. Het Chinese type 730 CIWS ontbeert een geïntegreerde medium range rondzoekradar en heeft daarnaast een elektro-optische camera die doet vermoeden dat het 7 loops vuurwapen vanachter een monitor wordt aangestuurd dan wel moet worden ingeschakeld. De conclusie van Thales Nederland en de Nederlandse overheid was destijds en is nog altijd dat het Chinese systeem in concept (een compacte en wendbare combinatie van een radar en een meerloops 30 millimeter snelvuurkanon) wellicht is afgekeken, maar dat de technologische voorsprong van de Goalkeeper niet in het geding was. Visueel was de grootste overeenkomst in feite het meerloops vuurwapen en omdat de Gatlin Gun, die in de Goalkeeper geïntegreerd is, van Amerikaanse makelij is, werd deze conclusie destijds met de Amerikaanse autoriteiten gedeeld.

3
De eerste vraag wordt bevestigend beantwoord, de tweede ontkennend.

4
Ja, ik ben bekend met de uitspraken van de heer Dedden. Er zijn geen aanwijzingen dat bij Thales in Hengelo bedrijfsspionage heeft plaatsgevonden en er was dus ook geen aanleiding voor juridische

stappen. Een bedrijf als Thales Nederland, dat hoogwaardige defensietechnologie ontwikkelt, bouwt en exporteert, valt onder het beveiligingsregime dat van toepassing is op bedrijven die omgaan met bijzondere (gerubriceerde) informatie of dergelijke informatie zelf genereren. Met Thales Nederland worden op continue basis contacten onderhouden omtrent de handhaving van dit regime. Het risico van bedrijfsspionage is daarbij een steeds weer terugkerend aandachtspunt. Over onderzoeken door de MIVD wordt in het openbaar geen informatie verstrekt.

5
De exporteur is zelf verantwoordelijk voor het verkrijgen van de vereiste vergunningen, zoals een wapenexportvergunning. Bij de exportkredietverzekering is het ontbreken van de vereiste vergunningen een uitgesloten schadeoorzaak onder de exporteurpolis. Dit betekent dat de exporteur geen aanspraak kan maken op schadevergoeding als de benodigde exportvergunning niet wordt afgegeven. De beoordeling van de vergunningaanvraag wordt niet door Atradius Dutch State Business maar door de Nederlandse overheid gedaan. Wel informeert Atradius Dutch State Business alvorens de polis wordt afgegeven bij de betrokken ministeries of de transactie in grote lijnen past binnen het wapenexportbeleid. Als dit het geval is wordt een polisaanvraag vervolgens beoordeeld op het financiële risico. Bij deze transactie werd het financiële risico aanvaardbaar geacht en kon de polis worden afgegeven. Het betrof overigens geen leverantie van gevechtsmateriaal aan de Chinese marine, maar een leverantie van militaire communicatie- en datauitwisselingsystemen ten behoeve van schepen die door een Chinese werf werden gebouwd voor de Pakistaanse marine. De toetsing van de aanvragen voor de betreffende uitvoervergunningen was dan ook gericht op de Pakistaanse marine als eindgebruiker. Niettemin zijn bij de vergunningafgifte voorwaarden gesteld en bij de levering voorzieningen getroffen die het in de praktijk onmogelijk maakten dat sensitieve Nederlandse militaire

technologie aan de systemen zou kunnen worden onttrokken vóór aflevering van de schepen aan Pakistan.

6
Nee. Door Atradius worden exportkredietverzekeringen afgegeven en daarbij worden de financiële risico's beoordeeld en wordt bezien of er dekkingruimte beschikbaar is onder het landenplafond. Indien geconstateerd zou worden dat een leverantie heeft geleid tot «reverse engineering» zou dat wel consequenties hebben voor de separate toetsing door de exportcontrole autoriteiten van daaropvolgende aanvragen voor uitvoervergunningen voor militaire goederen naar de ontvanger en/of eindgebruiker van zulke goederen. Indien dit een reëel risico is of als achteraf een onvermoed risico zouden zijn gebleken, zullen aanvragen voor leveranties aan de betreffende ontvanger of eindgebruiker worden afgewezen of gekoppeld worden aan voorwaarden die het risico van «reverse engineering» tot een minimum beperken.

¹ NRC Handelsblad, 11 maart 2004, pagina 16, «Tweeling-Goalkeeper».

² Signal, August 2004, pagina 67, «China Builds Destroyers Around Imported Technology».